

Oblastní inspektorát Olomouc
Tovární 41, 779 00 Olomouc, IČ: 41 69 32 05
e-mail: public_ol@cizp.cz, www.cizp.cz
ID datové schránky: k93dzrd

V Olomouci dne: 3. 5. 2016

Č.j.: ČIŽP/48/OOV/SR01/0632284.008/16/OMO

Sp. zn.: ČIŽP/48/OOV/SR01/0632284

VEŘEJNÁ VYHLÁŠKA ROZHODNUTÍ

Česká inspekce životního prostředí, oblastní inspektorát Olomouc, oddělení ochrany vod (dále také „ČIŽP“), jako příslušný orgán podle ust. § 104 odst. 1 a ust. § 112 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vodní zákon“), v souladu se zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“),

ukládá subjektu

FARMAK, a.s., se sídlem Na vlčinci 16/3, Klášterní Hradisko, 779 00 Olomouc, IČ 451 92 961 (dále také „společnost“ nebo „FARMAK“ nebo „nabyvatel“),

opatření k nápravě

podle ust. § 42 odst. 2 vodního zákona ve věci odstranění následků závažného stavu - ekologické zátěže nacházející se v areálu společnosti na parcelách uvedených na LV č. 59 a LV č. 493 v k.ú. Klášterní Hradisko města Olomouce uvnitř podzemní těsnicí stěny (dále také „PTS“ nebo „areál FARMAK“) a v oblasti vně PTS směrem k řece Moravě a k jímacímu území Černovír v k.ú. Klášterní Hradisko a k.ú. Černovír. Opatření k nápravě spočívají v následujícím:

1. Zajistit či odstranit zařízení a ohniska znečištění, která jsou nebo v budoucnu mohou být v areálu FARMAK zdrojem dotací závažných látek do horninového prostředí a podzemních vod (zejm. stará chemická kanalizace a podzemní jímky s kontaminovanými zeminami) a sanačními pracemi dosáhnout pro oblast nesaturované zóny uvnitř PTS těchto limitů:

ukazatel znečištění	zeminy (mg.kg ⁻¹)	stavební konstrukce (mg.kg ⁻¹)
vinylchlorid	1	1
cis 1,2-dichlorethen (DCE)	40	40
1,1,2-trichlorethen (TCE)	40	40
1,1,2,2-tetrachlorethen (PCE)	5	5
benzen	5	5
toluen	150	150
chlorbenzen	10	10
kresoly	10	10
NEL	1 000	1 000

Tabulka 1 - limity pro zeminy a stavební konstrukce

Při sanaci staré chemické kanalizace bude namísto uvedených limitů použit tzv. „**technický limit**“ spočívající ve splnění parametrů sanačního výkopu - hloubky pod dnem kanalizace a plochy, které budou specifikovány v projektové dokumentaci sanace a budou vycházet z doporučení DAAR 2015.

Termín: do 5 let od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí

2. Provést sanaci saturované zóny a dosáhnout limitů v podzemních vodách dle následující tabulky:

kontaminant	areál FARMAK uvnitř PTS ¹	ohniska znečištění uvnitř PTS definovaná jako místa, kde se v minulosti vyskytla volná fáze ²
	(μg.l ⁻¹)	
vinylchlorid	600	800
DCE	1 600	4 000
TCE	500	1 000
PCE	200	200
benzen	100	300
toluen	3 600	7 000
chlorbenzen	450	1 500
kresoly	1 600	1 600
amonné ionty	30 000	30 000
metanol	2 000	4 000
isopropanol	2 500	4 000
aceton	3 000	6 000

Vysvětlivky: 1 - areál uvnitř PTS je v místě jejího otevření na jižní a jihozápadní straně ohraničen linií vrtů P-211, R-211, R-212, R-213, R-214, FAR-3, SM-12 a P-200, pro které platí limity uvnitř PTS
2 - za ohniska znečištění jsou považovány vrty, ve kterých byla v minulosti zjištěna volná fáze, a to tyto: P-32, P-56, SM-18, SM-42, SM-43, SM-44, SM-45, SM-60, SM-65, SM-66, SM-68, SMŠ-6

Tabulka 2 - limity pro podzemní vody

Termín: do 14 let od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí; zahájení sanace podzemních vod nejpozději do 5 let od nabytí právní moci rozhodnutí

3. Po dosažení limitů ve smyslu výroku pod body 1. a 2. bude proveden postsanační monitoring v délce 2 let s čtvrtletní četností. Rozsah postsanačního monitoringu a způsob prokázání splnění limitů stanovených v bodě 1. a 2. bude specifikován v realizačním projektu sanace a bude respektovat doporučení uvedená v kapitole 4. na str. 111-119 materiálu „*Doplňek aktualizace analýzy rizik ve společnosti FARMAK, a.s.*“, zpracovaného společností Vodní zdroje Ekomonitor spol. s r.o., Ing. Dagmar Bartošovou, v červenci 2015, s doplněním v listopadu 2015 (dále jen „DAAR 2015“).
4. V rámci sanačního a postsanačního monitoringu bude sledováno také území vně PTS v oblasti směrem k řece Moravě (vrty FAR-6, R-96, R-97, R-99, R-101, SM-27, SM-36, SM-37, SM-39, SM-40, SM-41, St-Polívkovi na parc. č. 42/9, St-Blatákově na parc. č. 46/38, St-SŠZ Olomouc p. č. 44) a také vně PTS v oblasti směrem k jímacímu území Černovír (vrty HV-111, HV-114, HV-402, HV-403, P-12 a P-21), přičemž výsledky monitoringu budou srovnávány s limity uvedenými v následující tabulce:

kontaminant	limit (μg.l ⁻¹)
vinylchlorid	30
DCE	200
TCE	150
PCE	100
benzen	40
toluen	1 800
chlorbenzen	340
kresoly	1 600
amonné ionty	15 000
metanol	600
isopropanol	750
aceton	900

Tabulka 3 - limity pro podzemní vody v obytné zóně

- V případě, že by došlo k překročení limitů vně PTS směrem k jímacímu území Černovír, bude FARMAK neprodleně informovat ČIŽP a zajistí vyhodnocení kontaminace formou zkrácené analýzy rizik zpracované odborně způsobilou osobou v oboru hydrogeologie a sanační geologie, která bude předána ČIŽP, dotčeným orgánům státní správy a dotčeným účastníkům řízení (provozovateli jímacího území a vodovodu), viz seznam účastníků řízení v rozdělovníku, a to do 6 měsíců od zjištění překročení limitů. Po jejím projednání bude příslušným správním orgánem stanoven další postup.
 - V případě překračování limitů v obytné zóně v území vně PTS směrem k řece Moravě není dle DAAR 2015 vhodné podzemní vodu používat nejen na pití a sprchování, ale ani na zálivku. Monitoring bude v takovém případě rozšířen o další domovní studny vybrané dle výsledků monitoringu. FARMAK o této skutečnosti bude informovat ČIŽP a Magistrát města Olomouce, OŽP, odd. vodního hospodářství, který je příslušným vodoprávním úřadem vydávajícím povolení k odběrům podzemních vod v této lokalitě, a to nejpozději do 1 měsíce od zjištění nadlimitních koncentrací.
5. Do doby zahájení sanace zjišťovat volnou fázi polutantů minimálně v rozsahu objektů P-32, P-56, SM-18, SM-42, SM-43, SM-44, SM-45, SM-60, SM-65, SM-66, SM-68, SMŠ-6, SMŠ-5, SM-59, SM-64, SM-70, SM-74, SMŠ-1, SMŠ-4, SMŠ-7, SMŠ-67, SMŠ-69, SM-46, SM-47, SM-48, SM-49, SM-50, SM-8, DF-2, DF-6, DF-11, DF-21, DF-30, DF-41, DF-42, DF-43, DF-44, DF-45, AT-104.
- V objektech HV-402, HV-403, R-211, R-212, R-213, R-214, studna na p.č. 46/38 a 42/9 v k.ú. Klášterní Hradisko provádět monitoring podzemní vody v rozsahu analýz toluen, chlorbenzen, benzen, cis-1,2 DCE, TCE, PCE a vinylchlorid. Monitoring bude vyhodnocován v ročních zprávách.
- Četnost:** 1x za 6 měsíců
- Termín zahájení:** 1. kolo monitoringu provést do 6 měsíců od nabytí právní moci rozhodnutí
- V případě zjištění volné fáze provést neprodleně její odčerpání. V případě překročení limitů uvedených v tabulce č. 3 ve vrtech HV-402 nebo HV-403 (vrty směrem k jímacímu území Černovír) bude FARMAK o této skutečnosti informovat ČIŽP bezodkladně a do 1 měsíce od obdržení výsledků provede opakovaně kontrolní monitoring.
6. Do 6 měsíců od ukončení postsanačního monitoringu navrhnout vrty pro další využití a ostatní vrty se souhlasem příslušného správního orgánu odborně zlikvidovat.

Nové rozhodnutí bude ve smyslu ust. § 102 odst. 9 správního řádu bránit vykonatelnosti rozhodnutí ČIŽP č.j. O8/OV/03761/03/Sn ze dne 2. 5. 2003.

Odůvodnění:

Pro areál FARMAKu uvnitř PTS bylo vydáno dle ust. § 42 odst. 2 vodního zákona rozhodnutí ČIŽP č.j. O8/OV/03761/03/Sn ze dne 2. 5. 2003 (dále jen „Rozhodnutí 2003“), kterým byla stanovena opatření k nápravě spočívající v provedení sanace a dosažení stanovených limitů pro saturovanou a nesaturovanou zónu včetně půdního vzduchu a stavebních konstrukcí.

Podkladem pro rozhodnutí z roku 2003 byla zejména Analýza rizika zpracovaná v roce 2002 společností GHE, a.s. (dále také „AR 2002“). Opatření k nápravě a limity pro jednotlivé kontaminanty byly stanoveny jednotně pro celý areál FARMAKu, přičemž byla zohledněna pozice významného zdroje hromadného zásobování obyvatelstva pitnou vodou - jímacího území Černovír, které se nachází cca 500 m severně až severovýchodně od areálu, a povolené množství odebíraných vod je až 250 l/s.

Areál FARMAKu je součástí chráněné oblasti přirozené akumulace vod *CHOPAV Kvartér řeky Moravy*. Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (dále také „CHOPAV“) jsou vodním zákonem definovány jako oblasti, které pro své přírodní podmínky tvoří významnou přirozenou akumulaci vod. Západně od areálu FARMAKu ve vzdálenosti cca 400 m od ohnisek znečištění protéká přibližně ve směru od severu k jihu řeka Morava, která v tomto území funguje převážně jako drenážní prvek a přirozený odtok podzemních vod z areálu FARMAKu probíhá právě směrem k řece Moravě.

ČIŽP dne 28. 6. 2013 obdržela žádost FARMAKu (včetně jejího doplnění ze dne 24. 7. 2013) o změnu rozhodnutí s novými termíny a aktualizovanými limity navrženými na základě odborného podkladu „Aktualizace analýzy rizik“, zpracovaného v listopadu 2012 osobou odborně způsobilou v oboru sanační geologie a hydrogeologie, RNDr. Hanou Koppovou, č. oprávnění 1815/2003 (dále také „AAR 2012“).

ČIŽP v této věci zahájila správní řízení oznámením č.j. ČIŽP/48/OOV/SR01/0632284.001/13/OMO ze dne 28. 8. 2013, které bylo přerušeno usnesením č.j. ČIŽP/48/OOV/SR01/0632284.003/14/OMO ze dne 21. 2. 2014 do 30. 6. 2015, resp. do provedení doprůzkumu vyhodnoceného ve formě doplňku aktualizované analýzy rizik.

ČIŽP obdržela dne 4. 12. 2015 finální verzi dokumentu „*Doplňk aktualizace analýzy rizik ve společnosti FARMAK, a.s.*“ (dále jen „DAAR 2015“), zpracovaného v červenci 2015 a doplněného v listopadu 2015 osobou odborně způsobilou v oboru hydrogeologie a sanační geologie Ing. Dagmar Bartošovou, č. oprávnění 1750/2003. DAAR 2015 byla schválena na základě souhlasných stanovisek MŽP ČR ze dne 14. 12. 2015, ČIŽP ze dne 15. 12. 2015 a MF ČR ze dne 22. 12. 2015.

ČIŽP následně na základě DAAR 2015 vydala vyrozumění veřejnou vyhláškou č.j. ČIŽP/48/OOV/SR01/0632284.006/16/OMO ze dne 18. 3. 2016 o pokračování řízení ve věci vydání nového rozhodnutí opatření k nápravě s novými limity a termíny.

Dle ust. § 115 odst. 17 vodního zákona, citujeme: „...V případě, kdy se po právní moci rozhodnutí o opatření k nápravě vyskytnou nové rozhodné skutečnosti, lze vydat nové rozhodnutí o opatření k nápravě.“ (Pozn. po novelizaci vodního zákona došlo během přerušování správního řízení k přečíslování daného ustanovení z původního ust. § 115 odst. 16 na ust. 115 odst. 17 vodního zákona).

Za nové rozhodné skutečnosti ve smyslu ust. § 115 odst. 17 vodního zákona ČIŽP považuje v bodech následující:

- Na lokalitě probíhala sanace v období let 2006 - 2015, přičemž v jejím průběhu byla zpracována AAR 2012.
- Sanací nebylo dosaženo limitů v podzemních vodách dle Rozhodnutí 2003; při sanaci se vyskytly nové neočekávané skutečnosti, zejména výskyt volné fáze toluenu a zjištění nových ohnisek znečištění oproti předpokladům v realizačním projektu. Limity nebyly dosaženy, přestože bylo celkově odstraněno cca 2,5x více kontaminantů oproti předpokladům v realizačním projektu.
- AAR 2012 už v době jejího zpracování v roce 2012 predikovala, že nebudou limity na konci sanace v podzemních vodách dosaženy, a z toho důvodu doporučila provést na lokalitě doprůzkum s cílem odhalit doposud neznámá ohniska znečištění, která s největší pravděpodobností stále dotují kontaminaci do podzemních vod a brání tak úspěšnému dosažení limitů.

- AAR 2012 se zabývala také aktualizací limitů pro podzemní vody na základě nových skutečností, poznatků a dat získaných v průběhu sanace, které nebyly známy v době vydání Rozhodnutí 2003. Zejména se jednalo o aktualizaci matematického modelu proudění podzemních vod a šíření kontaminace. Z výsledků vyplývá, že ani v nejpesimističtější scénáři při odběru maximálního povoleného množství podzemních vod z jímacího území Černovír a nefunkčnosti podzemní těsnicí stěny nebude jímací území Černovír ohroženo, ale bude ohrožen tok řeky Morava a lokální zdroje podzemních vod v obytné zóně mezi FARMAKem a řekou Moravou. Tato skutečnost byla zjištěna až na základě dlouholeté sanace, přičemž v době vydání Rozhodnutí 2003, kdy tato data nebyla k dispozici, se postupovalo na straně bezpečnosti a potenciální ohrožení jímacího území bylo zohledněno při stanovení limitů.
- DAAR 2015 upřesnil a doplnil návrh limitů z AAR 2012, a to na základě nově zjištěných skutečností při doprůzkumu provedeném v roce 2015, při kterém byla potvrzena do té doby neznámá ohniska znečištění v nesaturované zóně v SV části areálu a v oblasti staré chemické kanalizace. Zpracovatel DAAR 2015 konstatoval, že je nutné provést další etapu sanace a odstranit zjištěná ohniska kontaminace v kombinaci s dočištěním podzemních vod. V případě neprovedení další etapy sanace nebude dosaženo limitů a hrozí zpětné rozšíření ploch kontaminace organických polutantů do řeky Moravy a do obytné zóny s lokálními zdroji podzemních vod.
- Z AAR 2012 i z DAAR 2015 vyplývá nutnost dokončit sanaci s cílem dosáhnout aktualizované cílové limity, které zajistí přijatelná rizika pro obyvatele a zároveň nedojde k významnému zhoršení kvality vody v řece Moravě. Pro další etapu sanace je tedy nutno vydat nové rozhodnutí na základě aktuálních skutečností, které nebyly známy v době vydání Rozhodnutí 2003.

ČIŽP při stanovení limitů vychází z návrhu a doporučení AAR 2012, která byla dále upřesněna a doplněna na základě doprůzkumu vyhodnoceného v DAAR 2015. Oba dokumenty jsou zpracovány na sobě nezávislými odborně způsobilými osobami v oboru hydrogeologie a sanační geologie, přičemž obě osoby jsou při návrhu nových limitů vycházejících z posouzení rizik ve shodě. Rozdílné cílové limity u některých ukazatelů jsou pouze důsledkem zpřesnění na základě získání dalších poznatků při průzkumu provedeném v roce 2015. Z těchto důvodů má ČIŽP za to, že vyhodnocení rizik a návrh limitů potvrzený dvěma nezávislými odbornými osobami je relevantní a ČIŽP nemá důvod je při vydání nového rozhodnutí nerespektovat.

Limity pro zeminy a stavební konstrukce

ČIŽP limity pro zeminy stanovuje stejné jako v Rozhodnutí 2003, pouze v prostoru chemické kanalizace bude použit tzv. „technický parametr“. Tento postup je v souladu s Metodickým pokynem MŽP Analýza rizik kontaminovaného území, Věstník MŽP č. 3, březen 2011 (dále jen „MP AR 2011“), citujeme: „*Lze připustit také použití tzv. technických limitů...Technickým kritériem dosažení cílového stavu může být také např. odstranění starých technologií obsahujících nebezpečné látky nebo rekonstrukce porušené kanalizace*“.

DAAR 2015 potvrdil starou chemickou kanalizaci jako významné ohnisko znečištění, které dotuje kontaminaci do podzemních vod, a brání tak dosažení cílových limitů v saturované zóně. Sanační zásah v oblasti staré chemické kanalizace je navržen provedením sanačního výkopu, odstraněním sedimentu a vybouráním konstrukcí kanalizace. Sanační výkop bude ukončen po dosažení úrovně 0,5 m pode dnem kanalizačního potrubí. Plošným vymezením sanačního zásahu bude šířka pažené rýhy pro odtěžbu kanalizace. Tento technický parametr pro sanaci byl zvolen s ohledem na liniový charakter stavby a na skutečnost, že předmětná kanalizace je uložena v zóně kolísání hladiny podzemní vody a hlubší sanační zásah by byl neefektivní z důvodu kontaminace zásypového materiálu podzemní vodou.

V DAAR 2015 byla popsána kromě staré chemické kanalizace i další ohniska znečištění v nesaturevané zóně v prostoru SV části areálu FARMAKu (u objektu č. 46), dále u objektu č. 31d a mezi vrtů DF-6 a SM-8, pro která budou platit limity uvedené v tabulce č. 1 převzaté z Rozhodnutí 2003.

Limity pro podzemní vody

Návrh limitů v AAR 2012 a DAAR 2015 byl pro podzemní vody v souladu s MP AR 2011 diferenciován dle území na samotný areál FARMAKu uvnitř PTS a na území vně PTS směrem k řece Moravě a k jímacímu území. Tento postup je zvolen z důvodu rozdílného využití území a z něho vyplývajících rozdílných rizik, viz srovnání původních a nových limitů v následující tabulce:

kontaminant	platné limity dle Rozhodnutí 2003 ($\mu\text{g.l}^{-1}$)	nově stanovené limity na základě návrhu AAR 2012 a upřesnění v DAAR 2015		
		v areálu FARMAKu uvnitř PTS ¹	ohniska znečištění uvnitř PTS (místa výskytu volné fáze ²)	vně PTS - směrem k řece Moravě a JÚ
		($\mu\text{g.l}^{-1}$)		
vinylchlorid	600	600	800	30
DCE	3 000	1 600	4 000	200
TCE	500	500	1 000	150
PCE	200	200	200	100
benzen	30	100	300	40
toluen	1 800	3 600	7 000	1 800
chlorbenzen	170	450	1 500	340
kresoly	1600	1 600 (neřešeno v DAAR)	1 600 (neřešeno v DAAR)	1 600 (neřešeno v DAAR)
amonné ionty	7 200	30 000 (AAR 2012 navrhla limit 20 000, DAAR 2015 navrhla nestanovit limit)	30 000 (AAR 2012 navrhla limit 20 000, DAAR 2015 navrhla nestanovit limit)	15 000 (AAR 2012 navrhla 10000, DAAR navrhla nestanovit)
metanol	-	2 000	4 000	600
isopropanol	-	2 500	4 000	750
aceton	-	3 000	6 000	900

Vysvětlivky: 1 - areál uvnitř PTS je v místě jejího otevření na jižní a jihozápadní straně ohraničen linií vrtů P-211, R-211, R-212, R-213, R-214, FAR-3, SM-12 a P-200, pro které platí limity uvnitř PTS
2 - za ohniska znečištění jsou považovány vrtů, ve kterých byla v minulosti zjištěna volná fáze, a to tyto: P-32, P-56, SM-18, SM-42, SM-43, SM-44, SM-45, SM-60, SM-65, SM-66, SM-68, SMŠ-6

Tabulka 4 - srovnání původních limitů s nově stanovenými limity na základě AAR 2012 a DAAR 2015

Nové limity byly pro areál FARMAKu navrženy tak, aby byla zaručena po smísení drénované kontaminované vody kvalita povrchové vody v řece Moravě a nebyly překročeny hodnoty dle NV 61/2003 Sb., resp. dle platného NV č. 401/2015 Sb. Limity pro obytnou zónu mimo areál FARMAKu jsou odvozeny výpočtem pomocí obrácené úlohy na základě hodnocení reálných expozičních scénářů inhalace a dermálního kontaktu obyvatelstva s podzemní vodou při zalévání zahrádek.

Podmínkou pro stanovení uvedených limitů bylo vyloučení možnosti využití podzemní vody jako pitné v oblasti obytné zóny z důvodu, že obyvatelé zde mají k dispozici zásobování pitnou vodou z hromadného vodovodu. Obyvatelstvo bylo o této skutečnosti informováno prostřednictvím komise místní části v roce 2013 a další informace jsou účastníkům řízení doručovány touto veřejnou vyhláškou. V případě překračování limitů bude informován také místně příslušný vodoprávní úřad.

Odvození cílových sanačních limitů bylo provedeno na základě syntézy výsledků několika metod hodnocení rizik na dané lokalitě. Za zásadní metody lze v tomto případě považovat následující:

- Matematické modelování - cílem bylo zpřesnění odtokových poměrů a šíření kontaminace při testování různých podmínek, včetně nejpesimističtější varianty, ve které byla otestována nefunkčnost PTS a zároveň maximální odběry podzemních vod (250 l/s) v jímacím území Černovír (pozn. PTS byla vybudovaná za účelem ochrany jímacího území Černovír v letech 1983-1986, má hloubku 8 m a délku 1700 m).

Z výsledků modelování vyplývá, že jímací území Černovír nebude ohroženo ani při nefunkčnosti PTS a současně prováděných maximálních odběrech vod z jímacího území. Naopak bude postupně docházet k šíření zbytkové kontaminace přes obytnou zónu a zahrádky směrem k řece Moravě, kterou bude podzemní voda při nízkých a středních stavech drénována. Podzemním odtokem by se mohlo do řeky dostávat až 30 % zbytkové kontaminace z lokality při očekávaném množství 4,375 l/s podzemní vody, která bude drénována řekou Moravou.

- Výpočet směšovací rovnice - na základě výsledků matematického modelování byla v AAR 2012 spočítána dle směšovací rovnice maximální přípustná míra kontaminace do řeky Moravy, která bude zaručovat, že po smísení vod v toku nedojde k překročení ukazatelů norem environmentální kvality dle NV č. 61/2003 Sb., resp. platného NV č. 401/2015 Sb., a to ani při minimálním průtoku Q_{364} .

Zpětným výpočtem tak, aby nebyla překročena maximální přípustná míra kontaminace proudící do řeky Moravy, byly spočítány limitní koncentrace pro ohniska znečištění definovaná výskytem volné fáze polutantů v areálu FARMAKu uvnitř PTS. Pro ostatní vrty mimo ohniska znečištění, tzn. uvnitř PTS, zejména na odtokové linii z areálu, byly navrženy limity přísnější s ohledem na predikci šíření kontaminace do obytné zóny a k řece Moravě, a to tak, aby z areálu do obytné zóny a do řeky přitékala pouze kontaminace s přijatelnými riziky.

Na základě aktuálních dat a výsledků AAR a DAAR lze předpokládat, že limity v obytné zóně budou plošně plněny, ale je zde riziko jejich překročení v úzké preferenční zóně odtoku na linii domovních studní.

- Výpočty rizik pro areál FARMAKu uvnitř PTS - z výsledků vyplývá, že v areálu FARMAKu nemusí být u většiny ukazatelů stanoveny tak přísné limity jako v Rozhodnutí 2003; při splnění nově navržených limitů nebudou zbytkové koncentrace pro pracovníky pohybující se v areálu FARMAKu při výkopových pracích znamenat nepřijatelnou míru rizika karcinogenního ani nekarcinogenního působení, a to ani koncentrace stanovené bodově pro ohniska znečištění. Limity jsou stanoveny tak, aby se v ohniscích snížila kontaminace natolik, že při jejím zbytkovém šíření nebude po smísení v řece Moravě znamenat negativní ovlivnění překračující hodnoty dle NV č. 61/2003, resp. platného NV č. 401/2015.
- Výpočty rizik v obytné zóně - jako reálný scénář pro výpočty rizik byl uvažován kontakt s vodou při zalévání zahrádek (dermální kontakt, inhalace par a náhodná ingesce). Limity pro obytnou zónu byly stanoveny na základě výpočtů rizik z reálných expozic. Na základě aktuálních výsledků a dat popsanych v AAR 2012 a DAAR 2015 lze očekávat jejich plošné splnění, přičemž riziko jejich překračování je především v úzké preferenční zóně odtoku tvořené vyjmenovanými vrty a studnami (viz tabulka 3 v bodě 4. výrokové části). V případě překračování limitů v obytné zóně nebude vhodné podzemní vodu bez předchozí úpravy využívat ani na zálivku a monitoring v této oblasti bude rozšířen o další monitorovací objekty.

Scénář využití vody pro pití, sprchování a napouštění bazénů byl vyloučen z důvodu možnosti využití hromadného vodovodu s pitnou vodou. Obyvatelé byli o kontaminaci vod a nemožnosti využívat lokální zdroje k pitným účelům informováni v roce 2013 prostřednictvím komise městské části způsobem v místě obvyklým (úřední deska), a další informace dostanou touto veřejnou vyhláškou.

Limit pro amonné ionty byl v AAR 2012 navržen pro areál FARMAKu na úrovni 20 000 µg/l a pro obytnou zónu na úrovni 10 000 µg/l. DAAR 2015 navrhla limit pro amonné ionty nestanovit z důvodu, že ani maximální koncentrace zjištěná za poslední tři roky monitoringu (28 500 µg/l) nepředstavuje při uvažování reálných scénářů nepřijatelná rizika. ČIŽP při stanovení limitu pro amonné ionty volí kompromis mezi doporučenými variantami AAR 2012 a DAAR 2015 a stanovuje limit na úrovni 30 000 µg/l pro areál FARMAKu a 15 000 µg/l pro obytnou zónu. ČIŽP tento postup volí z důvodu, že v minulosti se v některých vrtech (P-39, SM-8, R-212 a SM-10) vyskytly anomálně zvýšené hodnoty (více než 50 000 µg/l). Z uvedeného důvodu ČIŽP limit pro amonné ionty nevypustí, ale stanoví ho na bezpečné úrovni. V případě, že nebude limit překračován, nemusí být prováděna sanace zaměřená na snížení amonných iontů, ale bude tímto zajištěno jeho sledování a relevantní vyhodnocení jeho splnění v závěru sanace.

Nově stanovené limity pro látky metanol, isopropanol a aceton - z výsledků AAR 2012 vyplynula zjištění výskytu dalších organických polutantů v podzemní vodě, pro které nebyly Rozhodnutím 2003 stanoveny limity. Pro tyto látky byly v AAR 2012 navrženy limity obdobným postupem jako pro limity revidované. DAAR 2015 se s návrhem limitů ztotožnila.

Nestanovení limitů pro půdní vzduch - Rozhodnutím 2003 byly stanoveny limity pro půdní vzduch, přičemž podkladem nebyl výpočet zdravotních rizik, ale byly stanoveny pouze násobkem signálních hodnot kritéria „C“ dle metodického pokynu MŽP 3/96 „Kritéria znečištění zemín a podzemní vody“ z roku 2006, který je již v současné době neplatný. Ze závěrů AAR 2012 vyplývá doporučení omezit platnost limitů pro půdní vzduch a limity nestanovit. Podkladem pro toto doporučení je hodnocení rizik z inhalace par uvolňovaných z horninového prostředí, která jsou na této lokalitě považována za nerelevantní. Dále je zmíněno stanovisko Zdravotního ústavu se sídlem v Ostravě z obdobné lokality a za podobných podmínek, ve kterém je konstatováno, že rizika ztékání organických látek do ovzduší nevznikají, neboť páry uvolňující se z vody a zemín budou rozptýleny ve volném prostředí. Z těchto skutečností vyplývá, že dosažení limitů stanovených pro půdní vzduch by vedlo k neúčelně vynaloženým finančním prostředkům. DAAR 2015 se s tímto doporučením zcela ztotožnil. ČIŽP na základě uvedeného limitu pro půdní vzduch z důvodu neúčelnosti nestanovuje.

Termíny:

Účastník řízení ve své žádosti navrhl termíny následovně:

- termín pro dosažení výše uvedených limitů stanovit do 10 let od zahájení další etapy sanačních prací;
- termín pro dosažení limitů stanovených pro zeminy a stavební konstrukce sjednotit s termínem pro podzemní vody;
- ve vyjádření ze dne 1. 4. 2016 účastník řízení navrhl stanovit termín dosažení cílových limitů v podzemních vodách do 14 let od nabytí právní moci rozhodnutí, přičemž uvedl, že hlavním důvodem je jednak nutnost splnit podmínky vyžadované zákonem o veřejných zakázkách, ale také zejména průběh I. etapy sanace, při které se ukázalo, že na této lokalitě nejsou běžné sanační metody dostatečně účinné a zejména odstranění zbytkové kontaminace (blízko sanačních limitů) bude časově náročné. Dále uvedl, že z toho důvodu se FARMAK podílí na zkouškách alternativních metod k odstranění kontaminace.

ČIŽP při stanovení termínů vycházela z reálných možností jejich splnění, a to i se zahrnutím doby potřebné pro administrativní a legislativní kroky při zadávání veřejné zakázky ve spolupráci s Ministerstvem financí, a dále zohlednila složitost lokality a různorodost kontaminace, která snižuje účinnost sanačních metod. ČIŽP z toho důvodu uvedený návrh účastníka řízení ze dne 1. 4. 2016 posoudila jako opodstatněný a termín dosažení cílových limitů v podzemních vodách stanovila do 14 let od nabytí právní moci rozhodnutí. Současně však stanovila termín zahájení sanace podzemních vod do 5 let od nabytí právní moci rozhodnutí, a to z důvodu, aby nedošlo k oddalování zahájení sanace. Pro dosažení limitů v nesaturované zóně ČIŽP stanovila termín do 5 let od nabytí právní moci rozhodnutí.

Při stanovení termínů se ČIŽP opírá o lhůty uvedené v DAAR 2015. Samotný sanační zásah v doporučených variantách č. 2 a č. 3 dle DAAR 2015 nepřesáhne v rámci sanace nesaturované zóny včetně všech přípravných prací 4 roky a samotná sanace saturované zóny je projektována na 8-10 let. Z uvedeného vyplývá, že ČIŽP k době nutné pro sanaci přičetla benevolentně ještě více než rok navíc v případě nesaturované zóny a 4 roky v případě saturované zóny. Takto stanovené termíny s rezervou by měly pokrýt případné prodlevy vzniklé při zadávání zakázky či při výskytu jiných problémů. Zároveň je nutno konstatovat, že dokončení sanace je veřejným zájmem a je nutno ji provést co nejdříve, proto ČIŽP stanovila i termín zahájení sanace podzemních vod, a to nejpozději do 5 let od nabytí právní moci rozhodnutí.

Dle názoru ČIŽP není důvod sjednotit termíny pro splnění limitů v nesaturované a saturované zóně, přestože pravděpodobně další etapa sanačních prací bude zahrnovat současně práce v saturované i nesaturované zóně. Odstranění ohnisek znečištění z nesaturované zóny by mělo být provedeno v počáteční fázi sanace a následně, resp. současně by měla být dočištěna i podzemní voda. Z toho vyplývá, že podmínkou dosažení limitů v podzemní vodě je odstranění ohnisek znečištění ze zemin, proto ČIŽP považuje za nutné stanovit termíny rozdílně tak, aby nemohlo dojít k tomu, že by sanace zemin proběhla až v závěru stanoveného období, čímž by bylo pravděpodobně znemožněno dosažení limitů v podzemních vodách.

Počátek lhůty ČIŽP stanovuje od nabytí právní moci rozhodnutí, tento postup je v souladu s ust. § 68 odst. 2 správního řádu, ve kterém se uvádí, citujeme: „Ve výrokové části se uvede lhůta ke splnění ukládané povinnosti, popřípadě též jiné údaje potřebné k jejímu řádnému splnění...“. ČIŽP tento konkrétní počátek počítání lhůty volí z důvodu, aby byl zajištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Naopak při stanovení lhůty, jak ji navrhl účastník řízení, by mohly nastat pochybnosti ve smyslu, že skutečnost určující počátek by nemusela nikdy nastat.

ČIŽP při stanovení termínů s pevným počátkem lhůty přihlédla také ke skutečnosti, že se jedná o prioritní lokalitu, na které již proběhla dlouholetá sanace a je potřebné ji dokončit. Při neprovedení dokončovací etapy sanace a nesplnění limitů ČIŽP by došlo ke znehodnocení doposud vynaložených nákladů tím, že zbytková kontaminace by se začala šířit z ohnisek znečištění směrem do obytné zóny a do řeky Moravy. V obytné zóně by to znamenalo další znehodnocení lokálních zdrojů podzemních vod a nemožnost používat vodu ani na zálivku z důvodu, že by takové používání vody znamenalo nepřijatelná zdravotní rizika. Vzhledem k řece Moravě by to znamenalo pravděpodobně zhoršení kvality povrchové vody a překročení platných legislativních limitů NV č. 401/2015 Sb. Řeka Morava v tomto ohroženém úseku spadá dle NV č. 71/2003 Sb. do kategorie vod kaprových. Lokalita se vyskytuje v záplavovém území Q₁₀₀, je dle NV č. 85/1981 Sb. součástí chráněné oblasti přirozené akumulace vod CHOPAV Kvartér řeky Moravy, je součástí zranitelné a citlivé oblasti dle vodního zákona. Na základě uvedených předpisů lze konstatovat, že zájmová oblast má zvýšenou prioritu z hlediska ochrany vod a je veřejným zájmem dokončit sanaci a dosáhnout limitů, které zaručí alespoň přijatelnou míru rizik a ochranu životního prostředí.

Dle ust. § 42 odst. 2 vodního zákona, citujeme: „Vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí uloží podle potřeby opatření k nápravě nabyvateli majetku získaného způsobem uvedeným ve zvláštním zákoně, který není původcem závadného stavu, ale k jehož majetku takto získanému je závadný stav vázán. Takto postupuje vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí v případě, že nabyvatel tohoto majetku jej získal s vědomím ekologické zátěže a byla-li s ním o tom uzavřena zvláštní smlouva nebo byla-li mu poskytnuta sleva z kupní ceny z důvodu závadného stavu, jenž je předmětem opatření k nápravě. Tímto způsobem postupuje vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí i v případě, existuje-li dosud původce závadného stavu.“

Z hlediska naplnění podmínek ust. § 42 odst. 2 vodního zákona není dle názoru ČIŽP pochyb a není nutné je více odůvodňovat, neboť u nabyvatele nedošlo k významným změnám ve vztahu k ekologické zátěži a k ekologické smlouvě oproti době vydání Rozhodnutí 2003.

Dle ust. § 42 odst. 6 vodního zákona, citujeme: „Vlastníci majetku, na němž závadný stav vážne nebo jejichž majetku je nutno použít při odstranění závadného stavu a kteří nejsou těmi, jimž bylo opatření k nápravě uloženo, jsou povinni strpět provedení opatření k nápravě uloženého nebo nařízeného vodoprávním úřadem. Za tím účelem jsou povinni umožnit vstup, popřípadě vjezd na své pozemky a stavby a strpět omezení obvyklého užívání svých pozemků a staveb.“

Dle ust. § 42 odst. 8 vodního zákona, citujeme: „Jestliže se uložená opatření k nápravě dotýkají cizích pozemků nebo staveb, je třeba co nejvíce šetřit práv vlastníků dotčených pozemků a staveb; vstup, popřípadě vjezd a zamýšlená omezení obvyklého užívání pozemků nebo staveb je třeba jim předem oznámit, nehrozí-li nebezpečí z prodlení. Po dokončení opatření k nápravě jsou ti, jimž byla opatření k nápravě uložena, povinni na své náklady uvést pozemky nebo stavby do předchozího stavu, pokud se s jejich vlastníky nedohodli jinak...“

Vzhledem k tomu, že řízení je vedeno s FARMAKem i ve věci povinnosti monitorovat studny v obytné zóně a ČIŽP nejsou pravděpodobně známi všichni účastníci řízení (např. uživatelé a nájemníci zahrádek), doručuje se dle ust. § 25 odst. 1 správního řádu těmto neznámým účastníkům řízení veřejnou vyhláškou.

Vyjádření FARMAKU

FARMAK se k vyrozumění o pokračování řízení veřejnou vyhláškou č.j. ČIŽP/48/OOV/SR01/0632284.006/16/OMO ze dne 18. 3. 2016 vyjádřil dopisem ze dne 30. 3. 2016, ve kterém navrhl následující:

- stanovit termín pro dosažení cílových limitů v podzemních vodách do 14 let od nabytí právní moci rozhodnutí;

ČIŽP uvedený návrh vyhodnotila jako opodstatněný a zohlednila ho ve výrokové části a v odůvodnění termínů, viz výše;

- upravit v bodě 5. rozsah a vyhodnocení monitoringu prováděného do doby pokračování sanace; navrhl řešit případné zjištění volné fáze jejím neprodleným odčerpáním; výsledky monitoringu v obytné zóně porovnávat s výsledky uvedenými v tabulce 1 přílohy č. 16 „*Souhrnné závěrečné zprávy*“; vrty HV-402 a HV-403 (vrty směrem k prameništi Černovír) porovnávat s limity uvedenými v tabulce 3 tohoto rozhodnutí a při jejich překročení nejpozději do 1 měsíce od obdržení výsledků provést kontrolní rozbor a v případě opakovaného překročení bude FARMAK neprodleně informovat ČIŽP. Farmak své návrhy odůvodňuje zejména průběhem předchozí etapy sanace, při které docházelo ke značnému rozptylu výsledků analýz.

ČIŽP tyto návrhy vyhodnotila jako opodstatněné a zohlednila je ve výrokové části rozhodnutí, viz výše. Takto navržený monitoring do doby pokračování sanace dle názoru ČIŽP splní svůj účel a nezatíží účastníka řízení nepřiměřeným způsobem, přičemž uspořené prostředky bude možno využít na komplexní sanaci, která povede k reálnému odstranění závadného stavu.

K návrhu porovnávat výsledky monitoringu v obytné zóně s tabulkou uvedenou v „Souhrnné závěrečné zprávě“ ČIŽP konstatuje, že monitoring bude vyhodnocován formou ročních zpráv a primárně by měly být výsledky srovnávány se stanovenými limity dle rozhodnutí. Z hlediska posouzení vývoje kontaminace v době do zahájení sanace mohou být výsledky v ročních zprávách srovnávány navíc také s uvedenou tabulkou.

ČIŽP je názoru, že shromážděnými podklady byl dostatečně zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti.

ČIŽP na základě výše uvedených skutečností rozhodla tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

Poučení o odvolání

Proti tomuto rozhodnutí je možné podat podle ust. § 81 a násl. správního řádu odvolání k Ministerstvu životního prostředí, odboru výkonu státní správy VIII, Krapkova 3, 779 00 Olomouc, a to do 15 dnů ode dne jeho oznámení podáním učiněným u České inspekce životního prostředí, oblastního inspektorátu Olomouc, oddělení ochrany vod, v počtu 2 stejnopisů. Odvolání v této lhůtě má dle ust. § 85 odst. 1 správního řádu odkladný účinek.

RNDr. Jana Bernátová
vedoucí oddělení ochrany vod

Rozdělovník:

Účastníci řízení v souladu s ust. § 25 odst. 1 správního řádu:

podle ust. § 25 odst. 1 správního řádu se osobám, které nejsou známy, doručuje veřejnou vyhláškou. Doručení veřejnou vyhláškou se provede tak, že se písemnost vyvěsí po dobu 15 dnů způsobem v místě obvyklým:

- úřední deska ČIŽP, Na Břehu 267, 190 00 Praha 9 (zkrácené informování o vydání rozhodnutí s odkazem na úplné znění písemnosti),
- vývěsky v městské části č. 1 Olomouc-Černovír a Klášterní Hradisko (zkrácené informování o vydání rozhodnutí s odkazem na úplné znění písemnosti),
- dle ust. § 25 správního řádu je úplné znění písemnosti včetně odůvodnění zveřejněno také na webu ČIŽP <http://www.cizp.cz/> Elektronicka-uredni-deska.

Známí účastníci řízení:

- prostřednictvím DS
- 1. ✓ FARMAK, a.s., Na vlčinci 16/3, Klášterní Hradisko, 779 00 Olomouc
- 2. ✓ MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s., Tovární 41, 779 00 Olomouc
- 3. ✓ Vodohospodářská společnost Olomouc, a.s., Tovární 1059/41, 772 11 Olomouc-Hodolany
- 4. ✓ Povodí Moravy, s.p., Dřevařská 932/11, 602 00 Brno
- 5. ✓ FARMAK MORAVIA, a.s., Na Vlčinci 16/3, 779 00 Olomouc- Klášterní Hradisko
- 6. ✓ Olomoucký kraj, Jeremenkova 1191/40a, Hodolany, 779 00 Olomouc
- 7. ✓ Statutární město Olomouc, Horní náměstí 583, 779 00 Olomouc
- na doručenkou:

8. Blaťák Zdeněk Ing., Jablonského 36/52, Klášterní Hradisko, 779 00 Olomouc
9. Blaťáková Šárka Bc., Jablonského 36/52, Klášterní Hradisko, 779 00 Olomouc
10. Střední škola zemědělská a zahradnická, U Hradiska 7/4, Klášterní Hradisko, 779 00 Olomouc
11. Gajda Jaromír Ing., Lamblova 47/38, Klášterní Hradisko, 779 00 Olomouc
12. Gajdová Helena, Lamblova 47/38, Klášterní Hradisko, 779 00 Olomouc
13. Bětík Filip Ing., U cukrovaru 626/14, Holice, 779 00 Olomouc
14. Hlubek Lukáš Mgr., Jablonského 46/48, Klášterní Hradisko, 779 00 Olomouc
15. Hlubková Zuzana Mgr., Jablonského 46/48, Klášterní Hradisko, 779 00 Olomouc
16. Pospíšilová Petra, nám. Kosmonautů 1146/7, 789 85 Mohelnice
17. Vohánka Vlastimil Mgr. PhD., Jablonského 46/48, Klášterní Hradisko, 779 00 Olomouc
18. Vohánková Pavla Mgr., Jablonského 46/48, Klášterní Hradisko, 779 00 Olomouc
19. Müller Erich, Jablonského 338/55, Černovír, 779 00 Olomouc
20. Hopjan Svatopluk Ing., Jablonského 304/59, Černovír, 779 00 Olomouc
21. Hopjanová Drahomíra, Jablonského 304/59, Černovír, 779 00 Olomouc

Na vědomí - po nabytí právní moci rozhodnutí:

22. KÚOK, OŽPZ, Jeremenkova 40a, 779 11 Olomouc
23. Magistrát města Olomouce, OŽP, odd. vodního hospodářství
24. MF ČR, odbor 45-realizace privat. majetku státu, Letenská 15, 118 10 Praha 1
25. MŽP ČR, odbor environmentálních rizik a ekolog. škod, Vršovická 65, 100 10 Praha 10
26. Ř-ČIŽP
27. Spis

